

Inhoud

Dankwoord	9
1 Inleiding	11
1.1 Inleiding	11
1.1.1 Stand van het onderzoek	13
1.1.2 Onderzoeksvragen en opzet	18
1.2 De Leidse situatie	20
1.2.1 Ontwikkeling van de Leidse fora	20
1.2.2 Bronnen en methode	22
2 Buurtcorporaties in Leiden	27
2.1 Inleiding	27
2.1.1 Historiografie	28
2.2 Geschilbeslechting in de Leidse buurtkeuren	32
2.2.1 Voorgeschiedenis en de buurtreorganisatie van 1593	32
2.2.2 De algemene buurtkeur	34
2.3 Buurtheren	37
2.3.1 De verkiezing van buurtheren	37
2.4 Taken van de buurtheer	43
2.4.1 De buurtheer als intermediair	43
2.4.2 Omzien naar armen	47
2.4.3 Geschilbeslechting	51
2.5 Conclusie	59
3 Gilden en neringen	62
3.1 Inleiding	62
3.1.1 Historiografie	63
3.1.2 Onderzoeksopzet	65
3.2 Het glazenmakersgilde	66
3.2.1 Ontstaan en ontwikkeling	66
3.2.2 Geschilbeslechting	68
3.3 Het chirurgijngilde	72
3.3.1 Ontstaan en ontwikkeling	72
3.3.2 Geschilbeslechting	76
3.4 Het apothekersgilde	81

3.4.1	Ontstaan en ontwikkeling	81
3.4.2	Geschilbeslechting	83
3.5	Het doodbiddersgilde	89
3.5.1	Ontstaan en ontwikkeling	89
3.5.2	Geschilbeslechting	92
3.6	De lakennering	95
3.6.1	Ontstaan en ontwikkeling	95
3.6.2	Geschilbeslechting	98
3.7	Conclusie	102
4	De schutterij	105
4.1	Inleiding	105
4.1.1	Historiografie	106
4.2	De Leidse schutterij	107
4.2.1	Ontstaan en ontwikkeling	107
4.2.2	Overtredingen	110
4.2.3	Beledigingen	115
4.2.4	Geweld	119
4.2.5	Overige kwesties	120
4.3	Conclusie	120
5	Kerkelijke tucht	122
5.1	Inleiding	122
5.1.1	Gereformeerde tucht	124
5.1.2	Doopsgezinde tucht	126
5.1.3	Historiografie	127
5.1.4	Onderzoeksopzet	129
5.2	De Nederduitse gereformeerde kerk	130
5.2.1	Introductie	130
5.2.2	Tuchtuitoefening 1664-1668	134
5.2.3	Leerstellige zaken	136
5.2.4	Huwelijk en zedelijkheid	141
5.2.5	Persoonlijke levenswandel	144
5.2.6	Overig	146
5.2.7	Conclusie	147
5.3	De Waalse gereformeerde kerk	148
5.3.1	Introductie	148
5.3.2	Tuchtuitoefening 1664-1668	150
5.3.3	Leerstellige zaken	151
5.3.4	Huwelijk en zedelijkheid	153
5.3.5	Persoonlijke levenswandel	154
5.3.6	Overig	156
5.3.7	Conclusie	156

5.4	De Vlaamse doopsgezinde gemeente	157
5.4.1	Introductie	157
5.4.2	Tuchtuitoefening 1662-1668	160
5.4.3	Leerstellige zaken	162
5.4.4	Huwelijk en zedelijkheid	164
5.4.5	Persoonlijke levenswandel	165
5.4.6	Conclusie	168
5.5	Conclusie	169
6	Het notariaat	172
6.1	Inleiding	172
6.1.1	Het notarisambt in de zestiende en zeventiende eeuw	174
6.1.2	Historiografie	177
6.1.3	Onderzoeksopzet	179
6.2	Attestaties	180
6.2.1	Introductie	180
6.2.2	Persoonlijke levenswandel	186
6.2.3	Huwelijk en zedelijkheid	198
6.2.4	Contracten en afspraken	204
6.2.5	Conclusie	214
6.3	Insinuaties	215
6.4	Verzoeningsovereenkomsten	218
6.5	Conclusie	223
7	De commissie voor burenkwesties en het college van vredemakers	226
7.1	Inleiding	226
7.1.1	Historiografie	228
7.2	De commissie voor burenkwesties	229
7.2.1	Keuren op de burenkwesties	229
7.2.2	Burenkwesties 1664-1668	231
7.3	Het vredemakerscollege	236
7.3.1	Ontwikkeling van het vredemakerscollege 1600-1700	236
7.4	Onderverdeling van de geschillen in de vredemakersboeken	240
7.4.1	Persoonlijke levenswandel	242
7.4.2	Huwelijk en zedelijkheid	251
7.4.3	Contracten en afspraken	254
7.5	Conclusie	270
8	De civiele vierschaar	274
8.1	Inleiding	274
8.1.1	Historiografie	276
8.2	Historisch overzicht van de civiele vierschaar in Leiden 1600-1700	277
8.3	Onderverdeling van de geschillen in de dingboeken van grote zaken	281

8.3.1	Persoonlijke levenswandel	283
8.3.2	Huwelijk en zedelijkheid	294
8.3.3	Contracten en afspraken	307
8.4	Conclusie	325
9	Conclusies	329
9.1	Inleiding	329
9.2	Geschilstrategieën	331
9.2.1	Instrumenteel forumgebruik	331
9.2.2	Forum shopping	336
9.2.3	Forum hopping	342
9.3	Geschilvoerende partijen	344
9.3.1	Sociaal-economische achtergronden	344
9.3.2	Man/vrouw-verhoudingen	346
9.4	Slotbeschouwingen	347
	Bijlage 1	349
	Bijlage 2	354
	Geraadpleegde archieven	356
	Geraadpleegde literatuur	359
	Summary	379
	Register op plaatsnamen en personen	385
	Curriculum vitae	389